



Бернд Улбрих

Авария

Експлозията разруши кърмата на транспортъора. Половината броня бе разкъсана. По същото време прекъсна и връзката със Земята. Беше 0 часът и 31 минути бордово време. Намираха се между орбитите на Плу-тон и Нептун.

Аварираният кораб кръжеше в пространството, въртейки се около собствената си ос. Приличаше на огромен нацепен пън. Той безпомощно приближаваше слънцето, като че тласкан от някакво бавно течение.

Отис лежеше по гръб. Поизправи се на възглавницата и се взря в слънцето, което се показва на екрана. Няколко секунди съзерцава нищожно малкото петно, после, разочарован, затвори отново очи. Там някъде, в бездната, имаше хора. Обзе го отчаяние. Нямаше желание за нищо, искаше му се да се освободи от проклетия инстинкт за живот, мечтаеше за пълно спокойствие и безметежно живуркане.

Краката вече не го боляха. Чувстваше тялото си леко и свободно – ако това беше смъртта, то тя беше приятна.

Засмя се, гласът му прозвуча като немошен фалцет на старец.

– Трябва да си легнеш, гледането уморява.

Отис извърна глава. На леглото му седеше Самуел. Гласът му беше отпаднал и малко нервен. Сигурно току-що се беше събудил, тъй като косата му стърчеше, а той, примигвайки, търсеше очилата си.

Зад стъклата очите му изглеждаха по-големи и потъмни, отколкото бяха всъщност. На Отис му се сториха трескави.

– Как си днес? – попита Самуел.

– Добре.

– Издържа на лъчевия шок.

– Всички издържахме – отвърна Отис.

Самуел кимна, усмихна се едва забележимо.

– Как са краката ти?

– Вече не усещам нищо. Защо, положението лошо ли е?

– Не те ли болят? Това е добър признак – каза Самуел и стана. – Вд-ругиден отново ще можеш да вървиш. Но дотогава трябва да потърпиш. Лекарствата не вършат чудеса.

Той оправи панталоните си и без да бърза, прекоси помещението. Походката му бе несигурна, сякаш се намиреше в полусънно състояние. От време на време провлачваше крака и се чуваше стържещ звук.

Отис го изгуби от погледа си.

– Какво правиш? – попита той неспокойно.

– Проверявам запасите.

Известно време Самуел не се виждаше, после се появи с отрупан

поднос. От консервните кутии се вдигаше пара. Миришеше на кафе и горещ фасул.

Самуел седна на леглото. Отис стана без чужда помощ и взе една консерва.

– Това е добре! – каза той.

– Яж! – отвърна Самуел.

Отпиваха на малки глътки. Кафето пареше гърлото и затопляше стомаха приятно. Отис изпадна в някакво особено блаженство. Беше странно. Не можеше да си обясни откъде идва това усещане. Може би му оставаха броени дни, докато кислородът и енергията се изчерпят.

През изминалите дни Самуел ловко избягваше да отговаря на въпросите му. За него това не беше трудно, тъй като Отис нямаше сили да поставя спътника си натясно с директни въпроси. Може би дори се радваше, че Самуел не беше категоричен, и за да запази у него илюзията, му казваше:

– Няма защо да се тревожиш.

Отис остави празната кутия на подноса.

– Колко ни остават? – посочи той към консервата.

– Достатъчно.

– А от другото?

– И то стига.

– Е, престани вече де! – каза Отис с пресилено отчаяние. – Не ме карай да те разпитвам. Това е мъчително за един болен.

– Как се чувстваш?

– Достатъчно добре, за да мога да понеса истината.

Отис се вгледа в спътника си, който издържа на погледа му. Отново му се стори, че очите на Самуел блестят като на болен. Наблюдаваше внимателно как над веждите му избиват малки капчици пот.

Самуел припряно избърса челото си, сякаш искаше да скрие издائническия признак.

– Кафето беше горещо – рече той и стана бързо.

Отис се загледа в тесния му гръб, докато Самуел отиваше към командния пулт. Движенията му бяха така познати, сякаш бяха близки от години. При това Отис дори не знаеше в коя част на земното кълбо живее Самуел, а може би беше забравил? Учуди се. Реши да го попита.

– Е, добре – каза Самуел.

– Обърни се – каза Отис, – искам да видя лицето ти. Болните винаги ги лъжат.

Самуел се облегна на пулта:

– Когато те намерих, беше в безсъзнание. През последните три дни беше толкова изтощен, че не исках да говоря за това.

– Струва ми се, че е било вчера – рече Отис.

– Може – отвърна Самуел, – но изминаха три дни. Бях дежурен в залата. Случи се малко преди края на моята смяна.

– Спомням си, трябваше да приема дежурството от тебе. Сигурно е станало по пътя за насам.

– Залата и част от главния вход не бяха засегнати. Коридорът пострада малко, но остана уплътнен. Намерих те на няколко метра зад шлюза.

Самуел облиза устните си и пое дълбоко дъх. При издишването се разнесе странен свирещ звук. Стоеше с приведени напред рамене и се подпираше с ръце на ръба на пулта.

– Какво ти е? – попита Отис.

– Нищо – отговори Самуел, – топло ми е. Имаме всичко необходимо за седмици наред, най-малко за четири, а ако сме пестеливи – дори за осем или десет.

Отис помисли и каза:

– Твърде обнадеждаващо, нали? Как се получи така? – Той се усмихна иронично, но гласът му беше сериозен. – Не бива да ме лъжеш.

– Не те лъжа – отвърна Самуел. – Какво би ти помогнало това?

– Би *ни* помогнало – поправи го Отис. – Засяга и двама ни. Всяка глътка въздух, всяка дума, всичко е общо.

– Няма причина да те лъжа – каза Самуел тихо. – За мене само истината има смисъл, за тебе също – добави той. Когато продължи, гласът му беше по-бодър: – Положението съвсем не е толкова трагично. Дори гравитационният генератор все още работи.

– Виждам. Накъде се движи ламариненият ни ковчег?

– Имаме щастие. Спускаме се към Слънцето. Бавно, но все пак походката е добра.

– Възможно е. Но може и да ни намерят малко преди да са минали триста дни от смъртта ни.

Самуел се ухили.

– Щастieto е относително.

– Глупости! – каза Отис. – Престани с тези дрънканици!

– Ще успеем – Самуел беше вече сериозен.

Спокойствието на Самуел подразни Отис. С какво право той приемаше положението с невъзмутимост, граничеща с безразличие? Оптимизмът на Самуел му се струваше неуместен и толкова глупав, колкото

всичките им очаквания и надежди.

– Щастие както досега! – каза той с раздразнение. В гласа му се долавяше напрегнатост и горчивина. – Имахме щастието да не пукнем веднага като останалите.

Самуел не реагира.

Погледите им се разминаха мълчешком.

– Беше ли вече навън? – попита Отис уморено, когато тишината стана непоносима.

Самуел кимна.

– Не са се мъчили дълго – каза той кратко, а после изведнъж викна ядосано: – Престани да мислиш за това!

Отис се отпусна назад и заби поглед в тавана. Отново видя всичко като на живо. Лицата им минаха пред очите му. С някои от тях бе разменил само по две думи, но сега те изплуваха в паметта му със същата сила, както и останалите.

Безмълвна процесия изпълни помещението. Някои се смееха, други бяха потънали в сериозни разговори. Като че ли всичко ставаше пред него.

– Длъжен съм да мисля за това – прошепна Отис. – Не е приятно да оцелееш след подобно нещо, чувстваш се виновен, а е тъпо...

– Може би имаш право – гласът на Самуел прозвуча меко, почти нежно.

Отис отново се надигна. Лицето на Самуел бе сиво и набраздено от бръчки, които му придаваха странен израз на тъга. Може би сумрачното осветление подсилваше чертите му с допълнителни сенки. Отис неволно се изплаши при вида на приятеля си. Прокара ръка по лицето си:

– Как изглеждам? – попита той.

– Нормално – отвърна Самуел. – Дори ушите ти са червени. Вече нищо ти няма. Краката ти вече почти са се оправили. Издържа на лъчевата болест, а иначе...

Отис се взря внимателно в него. С присъщото за болен недоверие той се усъмни в оптимистичното описание. Погледнаха се така, като че ли се виждаха за първи път. Дали лицата им някога бяха изглеждали другояче? Настоящото забулваше спомена за това. Как ще изглежда утрешният ден? А по-нататък? Може би вече се очертаваше убийственото примирение? Отис искаше да прогони предчувствието от съзнанието си, но то се таеше по всички ъгли, непреодолимо като оловна умора.

Самуел се отдръпна от командния пулт с усилие, сякаш трябваше да преодолее някаква невидима сила, която го беше приковала.

– Трябва да погледна още веднъж дали всичко е наред – каза той, извинявайки се, – може да съм пропуснал нещо.

Той вървеше из залата, събираше грижливо разхвърляните наоколо предмети, за да ги подреди по местата им; с каменно изражение сортиреше незначителните останки от катастрофата.

Отис внимателно следеше движенията му, като че ли в тях можеше да открие истината или благородната лъжа. Самуел изчезна от погледа му. Отис отново почувства своята безпомощност. Беше зависим от Самуел така, както кърмачето от дойката. Самуел му носеше храната и лекарствата, Самуел изчисляваше, Самуел разпределяше, Самуел бе неговият живот. Искаше му се да вие от безсилие и яд, че така безпомощно е оставен на произвола на съдбата.

– Самуел, къде си? Какво правиш там?

Самуел изникна с кърпа в ръка от полумрака, който обгръщаше насрещната стена на командната зала. В безмерността на просторното, слабо осветено помещение той изглеждаше още по-крехък.

– Бърша прах – каза той спокойно. – Уредите са потънали в мръсотия.

За миг Отис остана безмълвен, после извика пискливо:

– Абе ти луд ли си? – изплашен от тона си, той замря. Самуел погледна покрай него. Ъгълчетата на устата му леко трепереха. Главата му бе наклонена така, че очите му бяха потънали в сенките на кухините си. Само бръчките около тях се открояваха като дълбоки бразди върху залята от слънцето равнина. Отис потърси погледа на приятеля си. Самуел вдигна глава и бледата светлина огря очите чу. Когато Отис продължи да говори, в гласа му се прокрадна нотка на тих, нежен укор:

– Но върши нещо смислено! Радиостанцията, опитай се да поправиш радиостанцията! Може би ще успееш. Те трябва да разберат къде се намираме.

Отис млъкна внезапно. За миг ръцете му останаха като заковани във въздуха, след това бавно ги отпусна.

Самуел стоеше неподвижен. Крехкото му тяло изглеждаше безплатно в своята неестествена застиналост; беше като сянка на самия себе си, уязвим като мишена.

Отис бе обзет от дълбоко чувство на срам, подобно на човек, когото са изненадали да изрича на глас съкровени мисли, от които вече не може да се отрече. Спря погледа си върху одеялото.

– Няма смисъл – каза Самуел приятелски, сякаш ставаше дума за нещо маловажно. – Предавателните антени отидоха на кино. Освен това

не би ни стигнала енергията, за да предаваме.

Отис прекара ръка по лицето си.

– Лежа тук и съм принуден да гледам как загиваме – прошепна той хрипливо. – Извинявай, нервите ми не издържат.

– Няма нищо. – Самуел отново се захвана с работата си. Едва ли не педантично той забърсваше всеки процеп, всяка заобленост. Вършеше го, без да бърза, като човек, който разполага с маса време.

– Защо не вземеш прахосмукачката? – попита Отис.

– Работи твърде бързо и акуратно. Съкращава ми много работата. Разбираш ли?

Отис го гледаше мълчаливо. Струваше му се безсмислено да каже каквото и да е, не си струваше труда. Гледаше в гърба на събеседника си, който се движеше ритмично напред-назад. Когато се обърна настрана, Отис забеляза умора в жестовете му, те изглеждаха напрегнати, принудени.

„Би трябвало да му се възхищавам“ – помисли си Отис. – „Той като че ли винаги знае какво е необходимо.“ Забеляза учудено, че по-рано това качество на Самуел не му бе правило впечатление. Може би не бе имало време за това.

Той наблюдаваше Самуел, който бършеше усърдно и механично праха, като че ли това беше най-важното нещо на света. Гледаше го, сякаш не бе по-важно да затвори очи и да мисли за Земята и за това, което бе изпълвало живота му досега. Може би всичко това вече нямаше значение – работата, жена му, туптенето на сърцето. Чувстваше се твърде немощен, за да вярва безрезервно в живота. Може би силата и дееспособността на приятеля му щеше да се предаде и на него, ако той му вярваше. Единствено вярата можеше да му помогне. Но може би Самуел бе твърде слаб, за да посрещне предстоящото спокойно и хладнокръвно, може би и за него това беше само разсейване, евтин наркотик? Защо Самуел трябваше да бъде по-силният, с какво право Отис изискваше това от приятеля си? Самуел искаше да заблуди и двамата, да им внуши увереност. Храна и въздух за седмици. Сигурно щеше да бъде по-добре да вярват в своето единство, било то мнимо или не. Да, и двамата щяха да оживеят, всичко останало е безсмислица. Щяха да намерят останките от кораба – половината Земя бе на крак и ги търсеше. Щяха да ги открият още през идните седмици, това бе абсолютно сигурно. Ако можеше да стане, щеше да вземе парцал и да бърше прах или да рисува с тебешир по очуканите стени.

Какво друго?

Оставаха им още осем или дванадесет седмици живот. Но какво значеха осем или дванадесет седмици в Космоса? Ами ако спасението дойде едва след шестнадесет или двадесет и четири седмици? Единият можеше да успее, само единият. Но те бяха двама и това не биваше да се забравя никога.

Отис пое дълбоко въздух и издиша през носа.

– Самуел!

Спътникът му спря, като че ли някакъв механизъм в него изключи. Скръстил ръце на гърдите си, той погледна Отис въпросително.

– Защо не ме остави да пукна, когато бях там навън? Нямах да има никакви проблеми. Та аз бях полумъртъв!

Самуел се обърна и продължи да чисти, сякаш не бе чул нищо. След малко каза:

– Ти си идиот!

– Кислородът щеше да бъде двойно повече, Самуел. Шансовете ти сякаш да бъдат двойно по-големи.

– Рискът да превъртя по някое време също щеше да е двойно по-голям – усмихна се той на Отис през рамо. – Сметката е проста. Повярвай ми, приятелю.

Следобед Самуел му даде последната доза от лекарството против лъчева болест. На въпроса на Отис той обясни, че е взел своята част още предната сутрин. – На мене ми мина по-рано – каза Самуел, – аз не бях толкова облъчен.

– Но каква беше причината? – попита Отис.

– И аз не зная – Самуел вдигна рамене. – Във всеки случай не е реакторът, иначе не би останало нищо. – Той седеше на едно кресло пред реакторния пулт, чиито светлини бяха замрели, и поправяше джобния си часовник. – Трябва да действаме, а не да разсъждаваме.

– Глупости – отвърна Отис вироглаво, – не трябва да вършим нищо, освен да чакаме, докато пукнем.

Самуел поклати укорително глава. Продължи заниманието си невъзмутимо.

– Какво му има на часовника? – попита Отис. – Счупен ли е?

– Не – отвърна Самуел. – Разглюбявам го и отново го сглюбявам. Това ми доставя удоволствие.

Отис го погледна, а след това рече:

– Не бъди глупак! Чудото да ни намерят навреме няма да стане. Преди хиляда години корабокрушенецът в океана е имал хилядократно по-голяма надежда за спасение. А ако не е имал шанс, то поне е загивал



в собствения си свят, а не някъде, където не е имало нищо друго освен тишина и тук-таме проблясващи звезди.

– Смяташ ли, че на твоя корабокрушенец му е било по-леко от това, че умира на Земята? – попита Самуел подигравателно. – Заобиколен от романтиката на морските вълни! Може ли въобще смъртта да бъде по-лека или по-тежка? Тя навсякъде трае само миг. Абсолютно безразлично е дали ще умреш от глад тук или там. Но умирането започва тогава, когато сам се предадеш. Тогава то се превръща в безкрайно мъчение, смъртта е само избавление от собствените ти страдания.

Изведнъж Самуел скочи, ръцете му трепереха, лицето му беше червено.

– Хайде, лягай и умирай! – изкрещя той.

Но както внезапно го бе завладяла възбудата, така внезапно се овладя отново. Миг след това лицето му се покри с обичайната бледност. Захвана се отново с часовника си, затвори капака с леко хлопване и го пусна внимателно в джоба си.

До вечерята не размениха нито дума. Нахраниха се мълчаливо. Самуел не яде много. Остатъка от дажбата си даде насила на Отис. Изглеждаше отпаднал. Движенията му бяха отпуснати, гласът – пресипнал и тих.

Нямаха възможност да се мият. Не усещаха острата миризма на пот, не забелязваха и неравните стени и очукани облицовки.

Отис протегна ръка и загаси мъжdivото осветление. Мислите му се лутаха безразборно. Сети се за жена си и децата и нещо особено стегна тялото и главата му и го превърна в безпомощен труп, който се сви като животно, настъпено по невнимание и онемяло в очакване на следващата стъпка, застинало в неестествена поза – безчувствено и безформено, вцепенено, за да не усеща повече болката. Чу как Самуел се мята в леглото си. Пъшкеше тежко като болен.

Заспа дълбоко и неспокойно, преследван от необясними видения. Когато се събуди, вече не помнеше какво е сънувал. Беше уморен и краката пак го боляха, беше приятна болка.

Самуел вече беше станал. Седеше на командния пулт. Леко приведен, той следеше внимателно екрана, от чийто горен десен ъгъл една слабо светеща звезда се движеше бавно към средата, за да излезне отново в долния ляв ъгъл. В сравнение с предния ден слънцето почти не се беше уголемило.

С лакти, подпрени на коленете, Самуел бе хванал главата си с две ръце.

– С каква скорост се движим всъщност? – попита тихо Отис.

Самуел като че ли не чу въпроса му. Едва след известно време той се облегна в креслото и каза, без да гледа към Отис:

– Не се притеснявай, за вечеря ще си бъдем у дома. – Засмя се тихо и хрипливо.

Отис се опита да се усмихне, но не му се удаде.

– Жена ти сигурно ще ми се зарадва.

– Тя винаги се радва, когато някой ни дойде на гости.

– Ще се постарая – каза Отис. – Но не, когато се върнем, аз ще ви поканя. Ако побързаме, езерото ще е все още здраво заледено. Ще наложим риба под леда и ще сготвя истинска рибена супа?

Самуел се върна в действителността. Той погледна Отис учудено.

– Какво, ти можеш да готвиш?

– Ами да – отвърна Отис доволно, – това удоволствие е много голямо, отколкото да събираш вкаменелости от Марс.

– Чудна работа – Самуел все още седеше отпуснат в креслото, обърнат в полупрофил към Отис. – Не знаех, че умееш да вършиш такива неща.

– Не е толкова важно – каза Отис.

– Напротив, важно е – възрази Самуел. – Как така! Вече десет месеца пътуваме, би трябвало да знаем повече един за друг. Лошо сме изпълвали времето след старта.

– Имахме друга работа. Тайните на Плутон трябваше да бъдат разгадани. Нямахме време за почивка.

– Е, сега имаме достатъчно.

– Не, никога няма време. Винаги сме негови роби, сега също, сега повече от всякога.

– Имам изненада за тебе – сети се внезапно Самуел и скочи.

– Почакай, ще я донеса – той изчезна в едно мадко съседно помещение. – Не бива да забравяме, че след няколко дни отново ще ходиш. Образуването на костна тъкан се ускорява много от лекарствата. Въпреки това в началото ще се нуждаеш от опора.

Дишайки учестено, той се промъкна през тесния процеп. Носеше две патерици. Усмихна се, пхна подпорите под мишниците си и закуцуква непохватно към него. Изглеждаше комично и Отис избухна в смях. Но когато видя приятеля си в дифузната светлина, смехът му застина в безпомощна гримаса. Лицето на Самуел изглеждаше смъртнобледо, устните му бяха – посинели, от челото му се стичаше пот, скулите му изпъкваха неестествено.

– Защо ме гледаш така? Направих патериците, докато спеше. Но ти ще се справиш.

– Самуел – прошепна Отис, – лошо ли ти е?

– Малко съм уморен – отвърна той уклончиво. – В края на краищата няма нищо чудно – опита се да се пошегува той, – не мога целия ден да се въргаям в леглото.

– Ти си болен.

– Глупости. Ще приготвя нещо за ядене. Сигурно си гладен. – Самуел облегна патериците на леглото на Отис и бързо се обърна.

– Самуел, колко рентгена пипна?

– Не си струва да говорим. По-малко от тебе, много по-малко – провикна се Самуел от нишата, където приготвяше яденето. – Имаше достатъчно лекарства.

– Колко?

Самуел домакинстваше делово. Консервите се удряха една в друга и дрънчаха. Макар че балансираше подноса с две ръце, при всяка крачка се разливаше по малко течност. Кафе и супа се смесваха върху таблата в неугледна маса.

– Колко бяха? – повтори Отис неумолимо. Самуел се приближи бавно и несигурно.

– 16 милиона единици – каза той колебливо, – в опаковки по един милион.

Отис го погледна изпитателно. Самуел спря наред залата, сякаш прикован от погледа му. Той гледаше таблата в ръцете си и, изглежда, не забелязваше, че тя се е наклонила. Тънка струя се стичаше по ръба и капеше.

– Ако са били толкова, са достатъчно – каза Отис.

Самуел вдигна глава. Бе притворил очи. После изпусна подноса и той се счупи. Коленичи в локвата от тъмна димяща течност. Горната част на тялото му бавно се сгърчи. Залитна неуверено встрани и удари главата си, но като че ли не усети. Остана да лежи свит.

Отис гледаше втрънено спътника си, сякаш не беше на себе си. Неописуем страх сковаваше мисълта и движенията му. Като че ли най-малкото помръдване можеше да предизвика нещастие. Той седеше в леглото си почти без да диша. Изведнъж се почувства безпомощен, струваше му се, че стените на помещението са от най-тънко стъкло и могат да се разпаднат при минимално разклащане. Едва когато липсата на кислород го принуди, той си пое бързо въздух.

Отхвърли завивката, праметна крака през ръба на леглото и

внимателно спусна единия си крак на пода. Подпирайки се на ръце, той стъпи с цялата си тежест. Болката не бе толкова силна, колкото очакваше. Но като се изправи без никаква опора, краката му не издържах и той падна назад в леглото. После отново се надигна, хвана патериците и ги закрепил под мишниците си. Припряно и непохватно той се запъти към командния пулт. Дишаше тежко, по гърба му се стичаше пот. С удоволствие би свалил дрехите от себе си. Малко преди да стигне целта, щеше да падне. Политна към пулта, пръстите му пробягнаха несигурно по клавишите. Регулира силата на притеглянето с една десета „g“ назад. Тежестта на тялото му мигновено изчезна, вече почти не усещаше собственото си тегло.

Самуел бе лек като перце. Отис го занесе до леглото му, положи го внимателно по гръб и разкопча ризата му. Самуел дишаше тежко, от ъгълчетата на устата му течеше слюнка. Отис избърса внимателно лицето му, после закуцука обратно към компютъра. Минаха няколко безкрайни секунди, докато получи диагнозата. Гледаше картата и не вярваше: тежък лъчев шок, медикаментозна недостатъчност, спешно лечение с най-малко 13 милиона единици.

В аптечката имаше още два милиона. Обърна чекмеджетата, за да открие спринцовката, разхвърля безредно туби и кутии по земята. Намери я в едно от страничните чекмеджета. След като инжектира лекарството, той остана до Самуел, седна до леглото му.

Сигурно бяха минали часове. Диагностичният компютър преписа нова доза.

Лека болка пробягна по краката и гръдния му кош. Отис не й обърна внимание. От време на време хвърляше поглед към изпадналия в безсъзнание, после отново затваряше очи. Седеше безчувствен и унесен и когато след известно време забеляза по лицето на спътника си леко трепване, му се стори, че се събужда от безпамятен сън.

Самуел отвори очи. Бегла усмивка оживи лицето му. Попита учудено:

– Какво стана? Не издържах ли?

Отис му забрани да приказва.

Самуел затвори очи и въздъхна:

– Хайде, казвай – прошепна той, – нещо ти тежи на – сърцето.

– Ти ме излъга.

– Вярно – отвърна Самуел спокойно, – на болните не бива да се казва истината.

– Но сега аз ще ти я кажа.

– Можеш да си я спестиш. Няма да е новост за мене.  
– Защо го направи?  
– Ти сам каза, че не бива да приказвам.  
– Боли ли те много?  
– Сега съм съвсем добре. Въздействието няма да трае дълго, така че е все едно, освен ако ни намерят в най-скоро време, но не трябва да разчитаме на това.

Отис не посмя да кимне. Знаеше, че приятелят му е жестоко прав. Чудото, на което се надяваха, нямаше да се случи; лекарството не можеше да помогне – бе малко, твърде малко. Смъртта засега правеше малък завой, но непременно щеше да дойде, само че малко по-късно.

У Отис възникна някакво смътно предчувствие за предстоящото. Страхът, че не е подготвен за него, го влудяваше. Не можеше да гледа повече приятеля си, чието брадясало лице се открояваше на чаршафа като тъмен облак на небосклона. Синьото одеяло, под което се очертаваше слабото тяло на Самуел, бе светло и меко, като бледо есенно небе.

– Нямахте да преживееш и шест часа – продължи Самуел. – Загуба на кръв, контузии, счупвания; състоянието ти съвсем не беше блестящо. Ако бях разделил лекарствата наполовина, и двамата нямаше да се измъкнем. – За миг по лицето му пробягна иронична усмивка. – Или ти щеше да измислиш нещо по-умно?

– Аз бях почти мъртъв – упорстваше Отис, – нямаше да се свестя въобще. След шест часа крайт щеше да е настъпил. Защо е трябвало да се чувстваш задължен? Сега мене ще ме преследват угризения, ще изпитвам вина.

– Глупости – извика енергично Самуел, – не се укорявай! Това беше моя воля, мое решение, наречи го както искаш, ако щещ, дълг. Лекарството не стигаше за двама. И ти на мое място щеше да постъпиш по същия начин.

– Исках... – Отис не можа да доизрече мисълта си, чувстваше се като актьор, който не знае ролята си, и публиката забелязва това.

През нощта се събуди. Цареше абсолютен мрак. Беше все едно дали очите му са отворени или не. Трябваше да се концентрира напълно, за да установи, че са отворени. Всичко наоколо бе потънало в безнадеждна анонимност, той самият се носеше нанякъде, люшчайки се насам-натам като на кораб. Струваше му се, че долавя блискане по бордовите стени, като от мъртво вълнение. Перилата на малката яхта притискаха стомаха му. Парапетът под ръцете му бе топъл от дневното слънце. Той се изплю във водата, която фосфоресцираше слабо. Усети зад себе си леките

стъпки на жена си. Тя го прегърна през врата. Той почувства тялото ѝ до гърба си. Това го развълнува и той се зарадва. Преди да я последва, се изплю още веднъж във водата. Там, където падна плюнката, се разпръснаха кръгообразно малки светещи вълни. Излезе вятър и разроши косата му.

Жената изчезна в осветения проход като фея в подземното си царство. Обзе го неопикуема радост, че я има, че живее, че можеше да я направи щастлива.

Самуел стенеше. Отис се стресна, извика го по име. След известно време болният отвърна, искаше нещо за пиене. Отис включи осветлението и донесе освежително пиение.

Самуел му благодари. Каза, че е добре и трябва отново да спят.

След като изгаси светлината, Отис се заслуша в спокойното дишане на приятеля си, после потъна в дълбок и безпамятен сън.

Събуди се след няколко часа, освежен, отпочинал, както отдавна не се беше чувствал, но въпреки това с тревожната мисъл, че нещо се е случило, че нещо около него се е променило. Когато светлината блесна, той примижа за миг, а след това видя, че леглото на Самуел е празно.

Страхът ускори пулса му. Сърцето му биеше диво и неравномерно. Налегна го убийствена тегота, като затворник на потъващ кораб. Искаше да изкрещи, но звуците излизаха от устата му като нямо пълтене. Някакво неопределено, но затова пък ужасяващо предчувствие му подсказваше, че Самуел не е на кораба.

Той седеше свит на леглото, разтворил колене, с ниско наведена глава. Люлееше се напред-назад, като че ли изпълняваше ритуал на страха – почти като молещ се монах, който се мъчи да умилостиви свръхземните сили; шепнеше, постепенно повишаваше глас, после крещеше, закланаше.

– Самуел, Самуел, Самуел...

Ужасът в гласа му го накара да се засрами и да повярва отново в силата на своето тяло, което сега приличаше на безформена бала памук. Осъзна се и се замисли. Неприятно засегнат, той се опита да се отърси от съмнението в приятеля си, в което рискуваше да се оплете като изплашено жужащо насекомо в мрежа.

Все някъде щеше да намери Самуел. Не го е изоставил, не се е качил сам на някоя изправна спасителна ракета, която тайно е скрил някъде. Счочи бързо. Вината от грозното съмнение му вля нови сили. Може би Самуел се нуждае от помощ. Трябва да е някъде, някъде до него или около него, недалеч.

Отис погледна още веднъж към леглото на Самуел, чиято празнота му се струваше необяснима. Не беше илюзия. Прокара ръка по него; беше вече изстинало. Безуспешно извика още веднъж името на спътника си.. Тогава погледът му попадна на командния пулт. Аварийният шлюз бе отворен. Нима Самуел бе навън? Когато погледна в чекмеджето, видя, че липсва един от предпазните костюми. Отис бързо намъкна своя. Мина безкрайно много време, докато го закопчее. Към грижата за приятеля се прибави и притеснението от самотата. Повика Самуел по радиото, но отговор не дойде. Когато тръгна към шлюза, краката отново го заболяха.

Какво можеше да търси Самуел навън в това състояние?

Изчака нетърпеливо в тясната шлюзова камера, докато въздухът бъде изтеглен. За да си отпочинат краката му, той се облегна на стената. Светна зелената лампа, но той се поколеба. Какво щеше да прави навън? Да види още веднъж лицето на мъртвия си приятел и да носи двадесет и четири седмици тази картина в самотата си? Не му оставаше нищо друго освен това лице и несигурната надежда за следващите 1–2 часа, а и за последващите, само и само да не мисли за последния час. Двадесет и четири седмици. Не беше ли Самуел удвоил мъката му, като бе съкратил своята собствена? Началото беше още тогава, когато му преотстъпи великодушно лекарствата. Нима го беше изоставил подло, втурвайки се с ликуване в безкрая, за да избегне безсмислените мъки на бавната смърт? Бе му подарил дванадесет седмици неудържимо изтичащ живот. Какво са двадесет и четири седмици пред ужасяващата бездна на безкрая? Ами ако Самуел се е разколебал да отвори с един замах шлема? Ако той е още жив и е искал само да провери дали може да намери още нещо жизненоважно? Какво търсеше той? Съдбата му бе неизбежна и животът му се измерваше в дни.

„Може би ще успее да го спася“ – помисли си Отис. – „Трябва да проверя, може би не го е направил.“ – Ръката му потърси бутона за отваряне.

Външната преграда се отмести. Намести магнита и се отблъсна. Корабът се плъзна под него, а той бе спрял от предпазния магнит. Висеше неподвижно в безкрая. Само с един поглед прецени степената на разрушение, после започна да кръжи в равномерна спирала около корпуса на разбития кораб. Манипулираше уверено малкия задвижващ агрегат.

На около двадесет метра от тъпия нос на кораба се поклащаше резервен костюм, закрепен на осигуряващо въже. Отис го освети. На гърба се откри цифра – бе тази на Самуел.

Той беше закрепил спирача на работното въже плътно до външната антена. Не даваше признаци на живот нито по радиото, нито иначе. Отис стигна до антената. Придърпа Самуел до себе си по въжето и обърна костюма с визъора към себе си. Лицето на Самуел беше безжизнено, очите затворени.

От време на време Отис заставаше пред екрана на компютъра, после отново тръгваше нервно да обикаля залата. Автоматът контролираше жизнените функции на Самуел, понякога даваше указания, които Отис следваше, ако намереше посоченото лекарство. Стойностите се меняха колебливо.

Въпреки болките, предимно в десния крак, той не седнаше.

Какво бе правил Самуел там навън? Антената? Но те в никакъв случай не можеха да осъществят предаване. Мрже би бе изпаднал в безсъзнание, преди да отвори шлема? А може би беше нещо друго, нещо жизненоважно? Потънал в мисли, Отис куцукаше напред-назад, размишляваше над странната разходка и не можеше да намери обяснение. Познаваше спътника си твърде малко, за да може да тълкува начина му на действие. Какво изобщо знаеше той за него? Не много, нищо конкретно. Беше необикновен, пълен с изненади. Тази мисъл го насочи към някои разсъждения. Ако беше срещнал Самуел на която и да е улица или ако беше седнал на неговата маса в някое кафене, щеше да го вземе за незабележимия среден тип, с който можеш да си размениш няколко любезности за времето и хората по улицата. Но Отис изведнъж осъзна, че дори това Самуел би направил по неповторим, обаятелен начин. Той спаднаше към хората, които човек забелязва едва когато са си отишли, и тогава съжالياва, че не ги е спрял, за да се извини за недостатъчното внимание, което им е оказал.

– Чудиш се какво съм търсил навън, нали?

Отис се стресна. Самуел бе седнал в леглото. Намести възглавница-та си и като пое дълбоко дъх, се облегна на нея. Когато Отис понечи да заговори, той му отне думата с едно махване.

– Остави разпита! Вече няма много време. Действието на препаратата отслабва, затова бях навън.

Отис го гледаше с учудване и недоумение.

– Ти нямаш понятие как се поправя приемателна антена – продължи Самуел. – Мисля, че успях.

– Но това е лудост! – извика Отис. – Трябваше да се пазиш повече.

Самуел се усмихна неестествено, малко насила. Сенките по лицето му му придаваха призрачен вид.



– Защо? – попита той. Твърдят му тон не търпеше възражение. – Не си въобразявам нищо. И двамата знаем, че няма да издържа. Ще останеш сам – промълви тихо той, – може би за дълго. Ще започнеш да си говориш сам, ще чуваш звуци там, където няма; ще виждаш сенки на стари познати, които си изличил от паметта си и които ще ти се натрапват със своите разговори за отдавна минали неща. Не ще можеш да им убегиш. Освен ако накрая от отчаяние не се хвърлиш с радост там навън, в бездната, което ще бъде твоето спасение.

Самуел гледаше сериозно приятеля си. Сивите му очи бяха необичайно меки. Не подхождаха на лицето, което болестта бе започнала да руши.

– Добре ще бъде, ако можеше поне да приемаш от Земята. Невъзможно е да предаваш, но ще можеш да чуваш и виждаш. Ще ти бъде от полза. – Той вдигна уморено ръка. – Опитай, провери дали работи. Искам да зная дали съм успял.

Отис се изправи колебливо.

– Хайде, върви – рече нетърпеливо Самуел.

По екрана пробягнаха цветни петна. През космичния шум нахлуваха неясни тонове. После се видя някакъв град. Неразбираеми думи изпълниха помещението. Картината се разпадна. Появи се тъмнолик мъж. Звукът се изясни.

Неудържима радост изпълни Отис. Като че ли мъжът от екрана седеше до тях. Завладя го смешно, детско желание да отвори вратата, за да почувства живота.

Унилото изражение на Самуел също се оживи. Но когато Отис го загледа по-внимателно, той отбеляза, че единствено очите на умирация създаваха това впечатление. Лицето му застина в гримаса. Наведе се напред, дишаше тежко.

Болният усети, че Отис внимателно го положи назад, и затвори очи. Не се нуждаеше повече от земните картини. Скоро след това изпадна в неспокоен сън. От време на време устните му се раздвижаваха и когато Отис се надвесваше над него, разбираше неясните слова. Самуел се намираше в друг свят, говореше с хора, които е сре щал, които може би някога е познавал, и се усмихваше щастливо като някой, който отново е намерил нещо изгубено.

Отис бе потънал в едно кресло, с глава, сведена на гърдите. Към пет часа сутринта заспа изтощен.

В шест се събуди. Изправи се и застана, леко олюлявайки се, до креслото. За миг бе изгубил представа къде се намира. Нищо не будеше

спомени у него. Никакъв познат звук не нахлу в съзнанието му. Само собствената му остра миризма на пот и урина го караше да мечтае за гореща баня.

После видя, че Самуел е мъртъв. Черната му невчесана коса обриваше сивото, нежно лице, което изглеждаше малко и крехко като детска играчка.

Отис знаеше, че смъртта на приятеля му бе неизбежна, и само кимна механично, угрижен, че всичко стана така бързо, скърбеше за случилото се. Дълбоко в него се загнезди абсурдната надежда, че спътникът му е изпаднал в тежък сън, от който ще се събуди след известно време.

Не искаше да разруши илюзията. Безсмислената вяра му осигуряваше малка отсрочка, от която той се страхуваше. Клекна и се взря в мъртвеца, после се изправи бавно, но решително, за да изкара трупа навън, в тихия студ, където неговата безжизненост нямаше да пречи никому.

Преди да се обърне към тялото на Самуел, погледът му попадна върху екрана, който показваше сцени от неговия свят, действия, които продължаваха някъде извън тесните рамки на приемника. Искаше му се да спре и задържи тези картини, но те се разпадаха пред очите му.

Погледна почти с укор бездиханния си приятел, жестокия мъртвец, който го бе изоставил сам сред звездите, болен от носталгия по недостижимия и далечен свят. Много по-трудно му беше да понесе надеждата, детските желаниа, пъстрите видения, които тепърва се избистряха.

„Защо – мислеше Отис – не ми остави слепотата?“

Слабото, нежно тяло, от чиято крехкост почти се срамуваше, като че ли той беше виновен за нея, му се стори почти безтегловно.

Облече го в работния му скафандър, тъй като не искаше да го пусне съвсем незащитен, после отново го вдигна на ръце. Погледна тържествуваш говорителя на екрана право в усмихнатото лице.

„Сбогом – помисли той, – вече няма да се видим.“ Заслуша се за миг в неразбираемите думи от високоговорителите, после кимна към далечната картина от Земята. Скоро тя съвсем щеше да избледнее. Приближи се до обслужващия пулт и отвори вътрешната врата на шлюза.

Сега гласът на непознатия от екрана се чуваше по-ясно. Той завърши съобщението си с думите: „Можем само да се надяваме, че има оцелели след космическата авария и че те ще могат да издържат 35 дена, докато спасителните екипажи стигнат до целта.“

За миг Отис спря удивен, след това отново пое лекото тяло с двете си ръце.

– Е, сбогом! – промълви той. – В такъв случай ще трябва да се

разделим. Ще те придружа съвсем малко. Не ми се сърди!

Бавно, въпреки малката тежест, той тръгна към шлюза и отвори широко вътрешната врата с тялото си, тъй като механичният отварач винаги отказваше в последната четвърт. Беше тясно. Отворът не беше предвиден за двама.

КРАЙ

© 1977 Бернд Улбрих  
© 1985 Лидия Капонова, превод от немски

Bernd Ulbrich  
Havarie, 1977

Сканиране и разпознаване: Светослав Иванов, 2007

**Публикация:**

Бернд Улбрих, Невидимият кръг – сборник с разкази  
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1985 г.

Съдържание:

Планета от клас Земя  
Степен на смущение „Човек“  
Невидимият кръг  
Недоразумението  
Авария  
Омагьосаният котарак  
Лейтенант Динкли  
Оцелелите

Bernd Ulbrich  
Störgröße M – Verlag Das Neue Berlin, 1980  
Der Unsichtbare Kreis – Verlag Das Neue Berlin, 1977  
Der Mann von Anti – Verlag Das Neue Berlin, 1980

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2336>]